

Els monstres "grutescos" de Salvador Dalí se sotmeten a una restauració integral

Aquest conjunt escultòric, ideat pel pintor figuerenc l'any 1975 i instal·lat a les parets del pati central del Teatre-Museu de Figueres, està format per quatre figures fetes amb material reciclat com pedres, antigues fonts i OSSOS

No és la primera vegada que s'actua sobre aquest conjunt, però sí que és la restauració més integral i completa que se li haurà fet. La cap de restauració i conservació de la Fundació, Irene Civil, explica que, cada any, es fan conservacions preventives continuades als tres museus. En el cas d'aquest grup escultòric, Cusó ja havia actuat sobre el crani d'elefant d'un dels grans monstres, "que s'està assecant", la banya d'ivori, que s'obria i que, seguint els consells de qui fou el primer director del museu, el pintor Antoni Pitxot, porta ara unes brides o els mateixos filferros i ferros que sostenen les pedres que simulen les cabelleres d'aquests éssers, la primera ara desmuntada per ser sanejada. Per reconstruir-la en la mateixa posició, cada una de les pedres —són noranta-sis i alguna de grans dimensions— s'ha fotografiat i numerat. També tenen en compte els efectes de la gravetat molt evident a les mans que estaven caigudes i tortes. Per aquesta restauració ha estat "imprescindible" una llarga preparació prèvia. En van començar a parlar abans de la pandèmia i, des del 2024, s'ha recopilat documentació històrica sobre el procés de creació del conjunt, fotogrametria i imatges 3D per definir amb precisió la forma, les dimensions i la posició dels objectes i un estudi científicotècnic interdisciplinari dels sistemes de subjecció i del seu grau d'oxidació. "És com un malalt. Hem de saber abans les patologies, els danys que pateix i els tractaments que hem de fer-li", diu Anna Cusó. Els treballs in situ, però, estan ajudant a entendre millor els secrets i la complexitat que amaguen aquestes figures. "Els elements exteriors sempre presenten més complicacions que no els interiors, que pots tenir en unes condicions controlades. Els monstres, no", comenta. Les abundants pluges d'aquestes últimes setmanes han obligat a frenar els treballs en diverses ocasions, tot i que també han servit per preveure futures problemàtiques, com ara el camí per on passa l'aigua i buscar solucions enginyoses. En aquest sentit, Dalí havia utilitzat per fer els monstres antigues fonts i l'aigua passava pels sortidors. Temps enrere, aquests ja es van tancar per protegir el conjunt. La restauració d'ara ha servit, doncs, "per recuperar i millorar el sistema hidràulic" i fer passar l'aigua per uns forats als calaixos. Un dels grans reptes d'aquesta intervenció és la diversitat de materials emprats per Dalí, ja que cada un evoluciona i es deteriora al seu ritme. A més, "les mesures de conservació d'un són d'un tipus i no es porten molt bé amb l'altre". Tot i tenir els estudis, el primer monstre amb el qual han començat a treballar els ha permès veure de prop i sobre la marxa aspectes inesperats i únics. És el cas dels calaixos que conformen part dels braços i el cos i que, per sorpresa, són de ciment i no de fusta, com els de la resta de monstres. Fa vint anys, aquests calaixos van ser recoberts amb fibra de vidre i polièster "per protegir-los". Ara, s'ha retirat la fibra, que també s'està deteriorant, i han aparegut restes del color original, simulant fusta, que es recuperarà. Durant el procés també s'han sanejat tots els ferros i claus que suporten i mantenen unides les pedres. Ha calgut, però, que arquitectes fessin càlculs amb les dades aportades per càmeres introduïdes a l'interior dels monstres. "Tot el sistema de subjecció de les piques és de pel·lícula", assegura Anna Cusó. Irene Civil afegeix que les subjeccions s'han millorat i revisat tenint present que alguns claus, en el punt de contacte amb la pedra, estaven rovellats, s'havien desgastat i debilitat, cosa que obliga a renovar-los tot millorant els materials. A més, ara han instal·lat un registre nou i flexible -fins ara era fix- per poder-lo retirar sense problemes quan calgui i fer seguiments regulars per facilitar la conservació futura que, d'altra banda, es determinarà al final del procés. Un punt interessant és que els treballs permeten desmentir informacions com que parts dels monstres provenien de les gàrgoles de

l'església de Sant Pere de Figueres. Observant-los de prop i fent l'anàlisi comparativa amb una que es preserva al Museu de l'Empordà, han pogut veure que no és cert. En el cas de les pedres de travertí, però, desconeixen encara la procedència. Sí que tenen clar que les llicorelles van arribar de Cadaqués. Entre els materials orgànics del conjunt hi ha els cargols, alguns d'ells esquerdats o en un estat molt feble, tot i que només en el cas de trencament o pèrdua es restitueixen. Aquests cargols estan farcits parcialment amb morter per dins i amb aquesta restauració s'han analitzat la composició, tant els originals com els afegits, per reproduir-los més fidelment. "El concepte de restauració amb aquestes escultures del segle XX és molt diferent i el més important és la intenció de l'artista", justifica la cap del servei de restauració i conservació, Irene Civil.

Font del document:

<https://www.diaridegirona.cat/cultura/2026/02/16/els-monstres-grutescos-salvador-dali-se-sotmeten-restauracio-integral-126857398.html>